

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000747

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вакуленко Володимир Васильович

2. Volodymyr V. Vakulenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8460-4148

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агрономія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Агрономія

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Фінанси

Місце роботи здобувача: Інститут фізіології рослин і генетики Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417242

Місцезнаходження: вул. Васильківська, Київ, 03022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12641

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493008

Місцезнаходження: вул. Канатна, Одеса, 65039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493008

Місцезнаходження: вул. Канатна, Одеса, 65039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.29.15, 68.35.29, 68.37, 68.37.29

Тема дисертації:

1. Агробіологічна ефективність контролю фітофагів пшениці озимої в Центральному Лісостепу України
2. Agrobiological effectiveness of phytophagous insect control in winter wheat in the Central Forest–Steppe of Ukraine

Реферат:

1. «Агробіологічна ефективність контролю фітофагів пшениці озимої в Центральному Лісостепу України» – дисертація на здобуття третього освітньо–наукового рівня (доктора філософії) за спеціальністю 201 – Агрономія (20 «Аграрні науки та продовольство»). Актуальність теми дисертаційної роботи обумовлена кліматичними змінами у зоні Центрального Лісостепу, що є одним із визначальних чинників трансформації агроєкосистем і також безпосередньо впливають на стабільність функціонування агробіоценозів, формування їх біотичного компоненту та рівень продуктивності сільськогосподарських культур. Підвищення середньорічних температур, збільшення частоти посух, нерівномірність розподілу опадів, а також зростання частоти екстремальних погодних явищ, зумовлюють істотні зміни у формуванні фітосанітарного стану агроценозів, зокрема активізацію розвитку та поширення шкідливих ентомокомплексів. Це призводить до зростання фітосанітарного навантаження на агроценози та підвищення ризику втрат урожаю і погіршення якості продукції. Метою дисертаційного дослідження є здійснення комплексного аналізу ентомокомплексу

агробіоценозу пшениці озимої, оцінка сучасного фітосанітарного стану та визначення видового складу домінуючих фітофагів у зоні Центрального Лісостепу України. Особлива увага, приділяється вивченню закономірностей формування врожайності та якості зерна на основі взаємозв'язку структурних елементів урожаю з абіотичними й біотичними чинниками та застосуванням агробіотехнологічних підходів як складових системи комплексного захисту культури за умов кліматичних змін. Вперше встановлено закономірності формування ентомокомплексу агробіоценозу пшениці озимої в умовах змін клімату з урахуванням комплексної дії агрокліматичних і агротехнологічних факторів. Встановлено закономірності впливу попередників і систем основного обробітку ґрунту на формування чисельності ґрунтоживучих фітофагів. Виявлено взаємозв'язок між рівнем фітосанітарного навантаження і показниками продуктивності та якості зерна пшениці озимої. У результаті проведених досліджень доведено, що визначальний вплив на ефективність комплексної системи захисту озимої пшениці від фітофагів мають агротехнічні заходи. Удосконалено систему захисту озимої пшениці шляхом оптимізації застосування сучасних хімічних і біологічних препаратів у поєднанні з регіональними агрокліматичними особливостями. Встановлено, закономірності взаємозв'язку між фітосанітарним станом посівів, видовим складом шкодочинних ентомологічних комплексів та агрокліматичними умовами, сортовими особливостями рослин, технологією вирощування і системою захисту. Розроблені технологічні рішення забезпечують стабілізацію фітосанітарного стану посівів, зниження чисельності домінуючих фітофагів до економічно безпечного рівня. В агробіоценозі посівів пшениці озимої ідентифіковано 58 видів комах-фітофагів, що належать до 21 родини. Найчисельніші групи шкідників, належать до рядів рівнокрилих і напівтвердокрилих, які становлять 40,4 та 24,8 % від загальної кількості виявлених фітофагів. Другою за чисельністю групою є твердокрилі (12,6 %). Найменше представлені перетинчастокрилі (6,1 %) та прямокрилі (2,6 %) комахи. У структурі шкідливого ентомокомплексу пшеничного агроценозу провідне місце посідає комплекс сисних фітофагів. Найбільшої чисельності набували представники родини щитників-черепашок (Scutelleridae), серед яких домінував вид – шкідлива черепашка (*Eurygaster integriceps* Put.). Суттєву частку фітофагів становили попелиці (надродина Aphidoidea) – велика та звичайна злакові попелиці. Серед трипсів (родина Thripidae) найпоширенішим і найнебезпечнішим видом був пшеничний трипс (*Nauplothrips tritici* Kurd.). У польових дослідженнях з оцінювання ефективності біологічних препаратів у контролі сисних шкідників встановлено їхню достатньо високу технічну ефективність у ранні строки після застосування. Обприскування посівів сучасними інсектицидами, обмежувало чисельність личинок шкідливої черепашки на рівні 86,6 %, злакових попелиць – 88,0 %, трипсів – 92,8 %. Поєднання суміші препарату Енжіо 247 SC та прилипача Тандем, забезпечило ефективність на рівні 92,8–100 %. Застосування відповідного варіанта технології забезпечило збереження врожаю на рівні 1,25 т/га. Встановлено, що в умовах Центрального Лісостепу України, найбільш сприятливими для формування більш продуктивних рослин, є пізній строк сівби (30 вересня), який забезпечував мінімальний розвиток кореневих гнилей, зниження чисельності шкідливих організмів і приводив до збереження високої густоти сходів.

2. "Agrobiological effectiveness of winter wheat phytophage control in the Central Forest-Steppe of Ukraine" - a dissertation for the third educational and scientific level (Doctor of Philosophy) in the specialty 201 - Agronomy (20 "Agricultural Sciences and Food"). The relevance of the topic of the dissertation is due to climatic changes in the Central Forest-Steppe zone, which are one of the determining factors in the transformation of agroecosystems and also directly affect the stability of the functioning of agrobiocenoses, the formation of their biotic component and the level of productivity of agricultural crops. An increase in average annual temperatures, an increase in the frequency of droughts, uneven distribution of precipitation, as well as an increase in the frequency of extreme weather events, cause significant changes in the formation of the phytosanitary state of agrocenoses, in particular, the intensification of the development and spread of harmful entomocomplexes. This leads to an increase in the phytosanitary load on agrocenoses and an increase in the risk of crop losses and deterioration of product quality. The purpose of the dissertation research is to carry out a comprehensive analysis of the entomocomplex of the agrobiocenosis of winter wheat, assess the current phytosanitary state and determine the species composition of the dominant phytophages in the Central Forest-Steppe zone of Ukraine. Special attention is paid to the study of

the regularities of grain yield and quality formation based on the relationship between structural elements of the crop with abiotic and biotic factors and the use of agrobiotechnological approaches as components of a system of integrated crop protection under climate change conditions. For the first time, the regularities of the formation of the entomocomplex of the agrobiocenosis of winter wheat under climate change conditions were established, taking into account the complex action of agroclimatic and agrotechnological factors. The regularities of the influence of predecessors and systems of main soil cultivation on the formation of the number of soil-dwelling phytophages were established. The relationship between the level of phytosanitary load and indicators of productivity and quality of winter wheat grain was revealed. As a result of the conducted research, it was proven that agrotechnical measures have a decisive influence on the effectiveness of the integrated system of protection of winter wheat from phytophages. The system of protection of winter wheat was improved by optimizing the use of modern chemical and biological preparations in combination with regional agroclimatic features. The patterns of the relationship between the phytosanitary condition of crops, the species composition of harmful entomological complexes and agroclimatic conditions, varietal characteristics of plants, growing technology and the protection system were established. The developed technological solutions ensure the stabilization of the phytosanitary condition of crops, a decrease in the number of dominant phytophages to an economically safe level. In the agrobiocenosis of winter wheat crops, 58 species of phytophage insects belonging to 21 families were identified. The most numerous groups of pests belong to the orders of Orthoptera and Hemiptera, which account for 40.4 and 24.8% of the total number of identified phytophagous insects. The second most numerous group is Coleoptera (12.6%). The least represented are Hymenoptera (6.1%) and Orthoptera (2.6%) insects. In the structure of the harmful entomocomplex of wheat agrocenosis, the leading place was occupied by the complex of sucking phytophagous insects. The largest number was acquired by representatives of the family of shield-turtles (Scutelleridae), among which the species - harmful turtle (*Eurygaster integriceps* Put.) dominated. A significant share of phytophagous insects was aphids (superfamily Aphidoidea) - large and common cereal aphids. Among thrips (family Thripidae) the most common and dangerous species was wheat thrips (*Haplothrips tritici* Kurd.). Field studies to assess the effectiveness of biological products in controlling sucking pests have established their sufficiently high technical efficiency in the early stages after application. Spraying crops with modern insecticides limited the number of harmful shell larvae to 86.6%, cereal aphids - 88.0%, thrips - 92.8%. The combination of a mixture of the drug Engio 247SC and the adhesive .Tandem, provided efficiency at 92.8–100%. The use of the appropriate version of the technology ensured the preservation of the crop at 1.25 t/ha. It was established that in the conditions of the Central Forest-Steppe of Ukraine, the most favorable for the formation of more productive plants is the late sowing date (September 30), which ensured minimal development of root rot, reduced the number of harmful organisms and led to the preservation of a high density of seedlings.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0123U104953

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- В.М. Гаврилюк, Н.П. Коваленко, А.І. Кривенко, В.Д. Орехівський, В.В. Вакуленко Ефективність вирощування високопродуктивних гібридів кукурудзи з підвищеним адаптивним потенціалом до несприятливих умов довкілля Аграрні інновації. 2022. № 15. С. 122–128. 10.32848/agrar.innov.2022.15.15
- Орехівський В. Д., Кривенко А. І., Кононенко Ю.М., Вакуленко В.В. Екологічна пластичність нових сортів пшениці озимої в умовах Правобережного Лісостепу України. Межвідомчий тематичний збірник. Зрошуване землеробство. 2024. Вип. 81. С. 50–56. 10.32848/0135-2369.2024.81.8

- Шушківська Н.І., Кривенко А.І., Вакуленко В.В. Напівтвердокрилі (Hemiptera) на пшениці озимій у Лісостепу України. Аграрні інновації. 2024. №25. С.118–123 10.32848/agraar.innov.2024.25.18
- Шушківська Н.І., Вакуленко В.В., Кривенко А.І. Ґрунтова ентомофауна агробіоценозу пшеничного поля в зоні Центрального Лісостепу України Аграрні інновації. 2024. № 28. С. 122–128. 10.32848/agraar.innov.2024.28.19
- Вакуленко В.В., Кривенко А.І., Джам М.А., Марченко Т.Ю. Вплив сортових особливостей та технології вирощування сортів пшениці озимої на масу 1000 насінин в умовах Лісостепу України. 2025. Таврійський науковий вісник № 142. С.19–24. 10.32782/2226-0099.2025.142.1.3
- В.В. Вакуленко, А.І. Кривенко Сучасний інсектицидний контроль проти сисних шкідників на посівах пшениці озимої в зоні Центрального Лісостепу України Аграрні інновації. 2025. № 32. С. 28–31. 10.32848/agraar.innov.2025.32.5
- Кривенко А.І., Вакуленко В.В., Шушківська Н.І. Фітосанітарна оцінка різних сортів пшениці озимої в залежності від строків сівби Аграрні інновації. 2025. № 33. С. 163–168. 10.32848/agraar.innov.2025.33.27
- Вакуленко В.В., Кривенко А.І., Кононенко Ю.М. Аналіз продуктивності сортів пшениці озимої в залежності від строків сівби Таврійський науковий вісник, 2026 № 146. С.192–199. 10.32782/2226-0099.2025.146.1.21
- Volodymyr Orekhivskiy, Anna Kryvenko, Tetiana Marchenko, Volodymyr Vakulenko, Ruslan Solomonov Sowing qualities of winter wheat varieties depending on the intensification of cultivation technology/ Research J Name: Modern Phytomorphology MP. ISSN: ISSN 2226-3063/ eISSN 2227-9555. 2024. Vol. 18. P. 47- 51. 10.5281/zenodo.200121(10.5281/zenodo.Year-Volume-PDFNo.)
- Селекція і трансфер київських сортів пшениці: монографія/ Вакуленко В.В., Орехівський В.Д., Н.П. Коваленко, А.І. Кривенко, В.М. Гаврилюк, Д.В. Коновалов, НАН України, Київ: Академперіодика, 2024. – 248 с. 10.15407/akademperiodyka.509.248

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U104953

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кривенко Анна Іванівна
2. Anna Kryvenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2133-3010

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493008

Місцезнаходження: вул. Канатна, Одеса, 65039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лозінський Микола Владиславович

2. Mykola V. Lozinskyi

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6078-3209

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Білоцерківський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493712

Місцезнаходження: пл. Соборна, Біла Церква, Білоцерківський р-н., 09100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лавриненко Юрій Олександрович

2. Yurii O. Lavrynenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, академік, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9442-8793

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 44844104

Місцезнаходження: вул. Маяцька дорога, смт. Хлібодарське, Одеський р-н., 67667, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федорчук Михайло Іванович

2. Mykhailo I. Fedorchuk

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7028-0915

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57207031499>

Повне найменування юридичної особи: Миколаївський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497213

Місцезнаходження: вул. Г. Гонгадзе, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рудік Олександр Леонідович

2. Oleksandr Rudik

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1384-5523

Додаткова інформація:

<https://www.webofscience.com/wos/?app=wos&mode=Nextgen&path=%2Fwos%2Fauthor%2Frecord%2F3511139&IsProductCode=Yes&Init=Yes&DestApp=UA&Func=Frame&action=transfer&SrcApp=CR&locale=en-US&SID=EUW1ED0B12Ciq4nfkD0YCqzmv4Y3w;>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=cZRwG7YAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493008

Місцезнаходження: вул. Канатна, Одеса, 65039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Юркевич Євген Олександрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Юркевич Євген Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Вакуленко Володимир Васильович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна